

18. oktober 2021

Høring om gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet

Rådet for et aldersvennlig Norge ønsker å gi sine innspill til forslag om å gjennomføre Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 (European Accessibility Act).

Kulturdepartementet viser til at begrunnelsen for direktivet er todelt og har både et indre markedsperspektiv og et rettighetsperspektiv. Direktivet skal bedre rammebetingelsene for næringslivet og bygge opp under medlemslandenes innsats for å oppfylle sine internasjonale forpliktelser etter FN-konvensjonen om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD). Direktivet har i tillegg til dette et forbrukerperspektiv, idet det vil gi eldre og personer med funksjonsnedsettelse tilgang til flere varer og tjenester.

Rådet for et aldersvennlig Norge er oppnevnt av regjeringen og består av medlemmer utpekt av følgende organisasjoner: Pensjonistforbundet, Frivillighet Norge, NHO Service og Handel Kommunesektorens organisasjon (KS), Husbanken, NOVA/OsloMet og IKT-Norge. Trude Drevland er leder. Senteret for et aldersvennlig Norge har sekretariatsfunksjon for rådet.
<https://www.aldersvennlig.no/om-oss/>

Rådet har i sitt mandat at det skal skape engasjement og bidra til utviklingen av et aldersvennlig Norge gjennom nytenking og idéutvikling. Rådet har vært særlig opptatt av digitalt utenforskap og fokuserer i sitt innspill på rettighetsperspektivet.

Her følger rådets innspill:

Rådet har med særlig interesse merket seg konklusjonene i den samfunnsøkonomiske analysen fra Oslo Economics som er gjort på oppdrag fra Kulturdepartementet. Som bakgrunn for oppdraget skriver Oslo Economics at «*gode muligheter til fullverdig deltakelse i samfunnet har innvirkning på blant annet frihetsfølelse, arbeidsliv og verdiskaping. Fullverdig deltakelse innebærer også at en har mulighet til å ta i bruk en rekke viktige produkter og tjenester. Personer med funksjonsnedsettelse opplever imidlertid i dag ulike barrierer som hindrer dem i å bruke en rekke produkter og tjenester som funksjonsfriske tar for gitt.*»

Aldersvennlig samfunn er inkluderende og tilgjengelig og der medvirkning og universell utforming er viktige forutsetninger. En ny forskrift til loven vil kunne bidra til å skape et slikt samfunn.

Eldre og tilgjengelighet

Departementet skriver i notatet at tilgjengelighetsdirektivet gjelder på alle samfunnsområder – også for arbeidslivet – og vil således kunne bidra til å bedre tilgangen til arbeidslivet for personer med funksjonsnedsettelse.

Rådet synes det er påfallende at eldre i det videre ikke er nærmere omtalt som en særskilt gruppe som også opplever barrierer som hindrer dem i en aktiv samfunnsdeltakelse.

Mange eldre er arbeidsføre og i fullt arbeid langt opp i årene. Fortsatt gode muligheter for samfunnsdeltakelse, mindre behov for individuell tilrettelegging og et bedre tilbud av tilgjengelige produkter og tjenester vil være av stor betydning også for den økende eldrebefolkningen.

Departementet anbefaler at gjennomføringen i norsk rett tar utgangspunkt i likestillings- og diskrimineringsloven. Det støttes. I loven er nettopp alder tatt med som et av de særskilte diskrimineringsgrunnlagene.

Analysen fra Oslo Economics omfatter bl.a. en analyse av hvordan kravene i direktivet vil påvirke ulike grupper i samfunnet. Eldre er en av de store gruppene som blir påvirket. Aldersrelaterte funksjonsnedsettelse vil i stor grad være mer sammensatt enn rene sanse- og/eller bevegelsesnedsettelse. Det er viktig at denne forståelsen reflekteres i utformingen av den nye forskriften til loven.

Videre vises det til beskrivelse av metoder og informasjonsgrunnlag bl.a. til intervjuer av relevante aktører som er brukt i utredningen. Her framkommer det ikke at eldre og/eller organisasjoner som representerer eldre er intervjuet. Rådet mener eldre må tas mer aktivt med og involveres i forhold som gjelder eldres situasjon og i utvikling av produkter, løsninger og tjenester. Det er beklagelig at eldre ikke har bidratt med kunnskap og innsikt i det arbeidet Oslo Economics har gjort.

Det er viktig for demokratiet at alle kan delta i samfunnet gjennom bruk digitale produkter og tjenester. I en temarapport fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) belyses menneskerettslige utfordringer for eldre. Der pekes det bl.a. på at det er en menneskerettslig utfordring for myndighetene å nå frem til og tilrettelegge for at alle eldre får den informasjons-, kommunikasjons- og tjenestetilgangen de har krav på etter CRPD og EMK.

<https://www.nhri.no/2019/temarapport-2019-eldres-menneskerettigheter-syv-utfordringer/>

Rådet er opptatt av at teknologi og digitale tjenester må komme alle innbyggere til gode, og at myndighetene må styrke hjelpen til eldre som ikke har tilstrekkelig digital kompetanse.

Krav til produkter og tjenester

En rekke like typer produkter og tjenester er omfattet av direktivet og med tilhørende krav. Det er krav til opplysninger som gis på selve produktet, opplysninger som gis i bruksanvisning, krav til utforming av brukergrensesnitt og produktdesignets funksjonalitet, samt krav til støttetjenester.

Produktenes funksjonalitet, lett forståelig informasjon og brukerveiledninger og støttetjenester er forhold som er avgjørende for gruppen av eldre med lav digital kompetanse. Det er derfor gledelig om direktivet kan bidra til at eldre kan nyttegjøre seg disse produktene og tjenestene bedre gjennom innføringen av direktivet.

Virkninger for ulike grupper i samfunnet

Departementet vurderer at de samlede nytteeffektene av direktivet overstiger kostnadene og at implementering av direktivet dermed er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Når det gjelder virkningen for enkeltmennesker vil de fleste i befolkningen i større eller mindre grad oppleve positive virkninger av direktivet. Det er vurderinger som Rådet er godt fornøyd med.

Konklusjon

For Rådet for et aldersvennlig Norge er det viktig å gi sine innspill til forslaget om å gjennomføre direktivet fordi det har betydning for eldres samfunnsdeltakelse. Rådet burde, som et regjeringsoppnevnt råd, stått på departementets liste over høringsinstanser.

Direktivet vil kunne bidra til at eldre også får tilgang til flere varer og tjenester og sikre likeverdig samfunnsdeltakelse. Rådet ønsker også å understreke at manglende tilgang for eldre til en rekke tjenester kan være en demokratisk og menneskerettslig utfordring.

Rådet er glade for departementets vurdering av at innføring av direktivet vil kunne ha positive samfunnsøkonomisk virkninger. Økt tilgang på tilgjengelige produkter og tjenester kan gi eldre og personer med funksjonsnedsettelse en enklere hverdag, der de i større grad kan være inkludert og selvhjulpne på ulike arenaer i samfunnet. Dette vil representere en stor nyttegevinst som treffer en betydelig andel av befolkningen.

Med vennlig hilsen

Trude Drevland

Leder, Rådet for et aldersvennlig Norge